

<https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-39-27>

УДК 331.5

Д. О. БЕЗДЕНЄЖНА

викладач кафедри державно-правових дисциплін

E-mail: daryna.bezdieniezhna@karazin.ua ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4420-0330>

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Харків, 61022, майдан Свободи, 4

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ КРАУДФАНДИНГУ КАДРІВ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ANNOTATION. *Вступ.* У статті досліджено адміністративно-правові механізми регулювання краудфандингу кадрів у сфері зайнятості. Акцент зроблено на інноваційному підході, що передбачає залучення фінансових ресурсів від громадянського суспільства, бізнесу, міжнародних організацій та благодійних фондів. Особливу увагу приділено використанню цього інструменту для створення тимчасових робочих місць, фінансування перекваліфікаційних програм, підтримки малого та середнього бізнесу та забезпечення соціальних гарантій працівників у періоди кризи.

Короткий зміст основних результатів. Автор наголошує на доцільності інтеграції краудфандингових механізмів у діяльність Державної служби зайнятості України з урахуванням успішних міжнародних практик. У статті наводяться приклади таких ініціатив у різних країнах світу. Запропоновано кілька напрямів застосування краудфандингових механізмів: підтримка ключових фахівців у регіонах з дефіцитом кадрів, фінансування програм перекваліфікації, залучення бізнесу до співфінансування створення нових робочих місць та організації стажувань. Особлива увага приділена перспективі створення спеціалізованої онлайн-платформи «крауд-рекрутингу», яка може стати координаційним центром для об'єднання зусиль держави, бізнесу та громадськості у фінансуванні ініціатив, спрямованих на вирішення проблем зайнятості.

Підкреслюється необхідність законодавчого врегулювання краудфандингових механізмів у сфері зайнятості в Україні. Автор пропонує внести зміни до Закону «Про зайнятість населення» та Бюджетного кодексу України з метою врегулювання порядку прийняття благодійних внесків на підтримку працевлаштування. Також рекомендовано створити правові механізми для забезпечення прозорості та цільового використання зібраних коштів.

Висновки. Автор зазначає, що впровадження моделі «краудфандингу кадрів» потребує узгоджених дій центральної влади, органів місцевого самоврядування, бізнесу та громадянського суспільства. У цьому процесі важливу роль відіграватиме Державна служба зайнятості як координатор проєктів і адміністратор фінансових ресурсів.

Стаття наголошує на значному потенціалі краудфандингу кадрів як інструменту підтримки зайнятості в умовах економічної нестабільності. Запропоновані механізми можуть стати ефективним засобом збереження кадрового потенціалу, сприяти розвитку ринку праці та забезпечити стійкий соціально-економічний розвиток України в умовах кризи.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: краудфандинг кадрів, зайнятість, адміністративно – правове регулювання, Державна Служба Зайнятості, крауд-рекрутинг, соціальні гарантії.

Як цитувати: Безденєжна Д. О. Адміністративно-правові механізми регулювання краудфандингу кадрів у сфері зайнятості: виклики та перспективи. // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Право». 2025. Вип. 39. С.253-264. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-39-27>

In cites: D.O. Bezdyenyezha (2025). Administrative and legal mechanisms for regulating workforce crowdfunding in the employment sector: challenges and prospects.. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University, Series «Law»*, (39), P.253-264. <https://doi.org/10.26565/2075-1834-2025-39-27> (in Ukrainian)

Постановка проблеми. Сучасні соціально-економічні умови, обумовлені як глобальними кризовими явищами, так і локальними викликами, зокрема воєнними діями в країні, суттєво ускладнюють забезпечення стабільного ринку праці.

Особливо гостро ця проблема проявляється у прифронтових містах, де відбувається значний відтік кадрів, руйнування інфраструктури та економічний спад. У таких умо-

вах традиційні механізми регулювання зайнятості, які здійснює Державна служба зайнятості України, потребують доповнення новими інноваційними підходами, що здатні оперативно реагувати на динамічні зміни в структурі ринку праці.

Одним із перспективних інструментів для підтримки фахівців у кризових регіонах є поєднання діяльності центрів зайнятості з механізмами краудфандингу кадрів.

Такий підхід базується на залученні додаткових фінансових ресурсів від громадянського суспільства, представників бізнесу, міжнародних організацій та благодійних фондів. Краудфандингові ресурси можуть спрямовуватися на вирішення найактуальніших завдань: створення тимчасових робочих місць, фінансування програм перекваліфікації, підтримки малого та середнього бізнесу, а також забезпечення соціальних гарантій працівників у кризових умовах.

Актуальність дослідження обумовлена необхідністю комплексного аналізу адміністративно-правових аспектів регулювання краудфандингу кадрів як інструменту підтримки зайнятості, а також розробки практичних механізмів його впровадження. Вивчення цієї тематики дозволить сформулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення правових інструментів, спрямованих на забезпечення стабільності ринку праці, підвищення ефективності державного управління та сприяння успішній реалізації краудфандингових ініціатив у сфері зайнятості.

Стан опрацювання. Проблематика окремих теоретичних і практичних аспектів, що стосуються визначення можливостей та ключових характеристик краудфандингу, стала об'єктом дослідження як зарубіжних вчених, зокрема А. Агравала [1], С. Бредфорда [3] та інших, так і українських науковців-адміністративістів, серед яких О. С. Омельчук [13] та С. Василів [9]. У своїх наукових працях останні акцентували увагу на необхідності правового регулювання краудфандингу в Україні.

Мета дослідження. Попри наявність окремих досліджень, стан наукової розробки питання краудфандингу кадрів як інструменту підтримки зайнятості в Україні залишається недостатньо вивченим. Це вимагає подальшого комплексного наукового опрацювання, зокрема з огляду на необхідність розробки дієвих адміністративно-правових механізмів для ефективної інтеграції краудфандингових ініціатив у систему державної політики у сфері зайнятості.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- проаналізувати теоретичні основи краудфандингу кадрів як інноваційного інструменту підтримки зайнятості;
- оцінити сучасний стан правового регулювання краудфандингу кадрів в Україні та

за кордоном, виокремивши основні проблеми та правові прогалини;

- дослідити можливості інтеграції механізмів краудфандингу у діяльність центрів зайнятості як засобу підтримки працівників у кризових умовах;

- розробити рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правових механізмів регулювання краудфандингу кадрів у сфері зайнятості для забезпечення прозорості фінансових потоків, захисту прав працівників та ефективного використання залучених ресурсів.

Основні результати дослідження. На сьогодні в Україні спостерігається активне зростання зацікавленості громадян в інноваційній діяльності, розвитку сучасних технологій та створенні креативних ідей, зокрема у вигляді стартап-проектів, орієнтованих на покращення соціально-економічних процесів. Втім, реалізація будь-якої ідеї потребує належного фінансового забезпечення, яке може здійснюватися як традиційними, так і сучасними інноваційними підходами. Одним із таких сучасних методів залучення фінансування є краудфандинг. Краудфандинг (від англ. crowd – «товпа» та funding – «фінансування») є сучасним цифровим механізмом залучення коштів від широкої громадськості через спеціалізовані онлайн-платформи. Його суть полягає у фінансовій підтримці соціально значущих проєктів з боку донорів (громадян, бізнесу, міжнародних партнерів), які фінансують ініціативи, що потребують ресурсної підтримки [16].

Краудфандинг як сучасний інструмент фінансування проєктів виник у Сполучених Штатах Америки. Першою краудфандинговою платформою в сучасному вигляді стала Artist Share, заснована у 2000 році для фінансування музичних проєктів [10].

Поширення краудфандингу в Європі значно активізувалося після світової економічної кризи 2008 року, яка спричинила скорочення традиційних джерел фінансування для підприємств і соціальних ініціатив. У відповідь на ці виклики Європейський Союз у 2021 році ухвалив Регламент ЄС про європейських постачальників краудфандингових послуг (Regulation (EU) 2020/1503), який забезпечив єдине правове поле для краудфандингової діяльності в країнах-членах ЄС [7].

Сьогодні одним із найбільш успішних прикладів розвитку краудфандингу є Велика Британія, де функціонує понад 65 платформ, серед яких найбільші у світі – Crowdcube та Seedrs. Інші європейські країни також активно впроваджують цей механізм. Зокрема, у

Німеччині платформи Startnext і Betterplace спрямовані на підтримку соціальних та культурних ініціатив, тоді як Естонія демонструє високий рівень впровадження цифрових технологій, займаючи лідируючі позиції за кількістю краудфандингових платформ на душу населення [5].

Моделі, що поєднують елементи краудфандингу та державної політики у сфері зайнятості, поступово набувають поширення у різних країнах світу. Хоча прямий аналог терміна «краудфандинг кадрів» у міжнародній практиці поки що відсутній, існують численні ініціативи, що відображають його концептуальну сутність – колективне залучення фінансових ресурсів або експертних знань для розв’язання проблем ринку праці та соціального забезпечення.

Одним із яскравих прикладів успішного застосування елементів соціального краудфандингу у сфері зайнятості є Велика Британія. Зокрема, у Лондоні функціонує платформа Beam, яка дозволяє будь-якому громадянину зробити фінансовий внесок для підтримки професійного навчання, підготовки та працевлаштування осіб із соціально вразливих груп, таких як бездомні чи безробітні.

Механізм роботи платформи передбачає, що донори можуть обрати конкретну людину та профінансувати оплату її курсів, сертифікації або придбання необхідних інструментів. Завдяки такій моделі Beam за кілька років своєї діяльності допоміг сотням людей отримати професію та знайти роботу, сприяючи їхній соціальній адаптації [2].

Цікавий досвід поєднання громадських ініціатив та державної політики у сфері зайнятості демонструє Канада. Хоча модель прямого «краудфандингу кадрів» у цій країні не застосовується, широко розвинені практики спільної участі у вирішенні кадрових проблем, особливо у віддалених або сільських районах.

Наприклад, у деяких провінціях реалізуються програми співпраці між місцевими громадами та державою, що спрямовані на залучення фахівців. Зокрема, ініціатива Northern & Rural Recruitment Initiative в провінції Онтаріо передбачає надання державних бонусів лікарям, які погоджуються працювати в сільській місцевості, тоді як місцеві громади додатково забезпечують таких фахівців житлом та соціальними бонусами [6].

Канада також має розвинену культуру благодійних фондів при навчальних закладах, медичних установах та бібліотеках. Ці фонди акумулюють фінансові ресурси від громадян і бізнесу, що дозволяє фінансувати соціально

значущі проекти, зокрема стипендії для студентів, стажування для молоді, мовні курси та професійну підготовку нових іммігрантів. Таким чином, хоча фінансування спрямовується на розвиток трудового потенціалу опосередковано, громади активно залучаються до підтримки зайнятості через інвестиції у людський капітал.

Окремо варто відзначити канадську модель спонсорства біженців громадами, яка діє понад 40 років і визнана однією з найуспішніших інтеграційних практик у світі. В її межах групи громадян можуть об’єднувати фінансові ресурси для підтримки біженців або іммігрантів, допомагаючи їм із соціальною адаптацією та працевлаштуванням. Цей механізм фактично є формою краудфандингу, де громада інвестує кошти та час у розвиток людського потенціалу [4].

Таким чином, канадський досвід демонструє ефективність поєднання громадських ініціатив із державною підтримкою у вирішенні проблем зайнятості. Модель «community-driven solutions» (рішень, що базуються на активності громад) показує, що співпраця місцевих громад із державними інституціями може забезпечити стабільне фінансування та успішну реалізацію соціальних ініціатив у сфері працевлаштування та професійної підготовки.

Формування культури краудфандингу в Україні розпочалося з ініціативи громадської організації «Гараж Генг», яка у 2012 році створила першу всеукраїнську цифрову платформу колективного фінансування під назвою «Спільнокошт» [11].

Ця платформа стала важливим інструментом для підтримки соціальних, культурних та освітніх проектів, заклавши підґрунтя для розвитку краудфандингу як ефективного механізму громадської взаємодії та залучення фінансових ресурсів для реалізації суспільно корисних ініціатив.

Паралельно з розвитком «Спільнокошту» в Україні почали з’являтися інші краудфандингові проекти, орієнтовані на підтримку різних секторів економіки та соціальної сфери. Особливо помітного поширення краудфандинг набув після початку збройного конфлікту на сході України у 2014 році, що зумовило розширення його функціональних можливостей та трансформацію механізмів фінансування.

У цей період активісти та громадські організації широко використовували краудфандинг для збору коштів на підтримку Збройних Сил України, допомогу внутрішньо переміщен-

ним особам та забезпечення гуманітарної підтримки. Однією з ключових платформ, яка відіграла значну роль у цьому процесі, стала People's Project – майданчик, що спеціалізувався на зборі благодійних внесків для реалізації оборонних та соціальних проєктів, спрямованих на підтримку військовослужбовців і постраждалого населення [9].

На сьогодні краудфандинг в Україні продовжує динамічно розвиватися, охоплюючи нові напрями, такі як соціальне підприємництво, освітні проєкти та сферу зайнятості. Але попри активний розвиток цього механізму, на законодавчому рівні в Україні досі відсутнє офіційне визначення термінів «краудфандинг» та «краудфандинг кадрів», а діяльність відповідних онлайн-платформ регулюється лише загальними положеннями цивільного та податкового законодавства.

Закон України «Про зайнятість населення» також не містить прямих згадок про краудфандинг у контексті відносин зайнятості. Водночас законодавство передбачає, що фінансування заходів державної політики у сфері зайнятості може здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, фондів соціального страхування, а також інших джерел відповідно до чинного законодавства [13].

Таким чином, хоча краудфандингові внески прямо не згадані серед визначених джерел фінансування, вони потенційно можуть розглядатися як «інші джерела» фінансування заходів сприяння зайнятості, за умови створення відповідних правових механізмів їх залучення. Це підкреслює необхідність правового врегулювання краудфандингової діяльності у сфері зайнятості, що дозволить ефективно використовувати цей інструмент для підтримки працівників та розвитку ринку праці.

Державна служба зайнятості наразі не має постійно діючих механізмів для залучення коштів громадськості з метою фінансування працевлаштування або підтримки трудових ресурсів. Втім, перші кроки в цьому напрямі вже здійснено. Зокрема, у співпраці з Програмою розвитку ООН у 2019–2020 роках ДСЗ ініціювала пілотний проєкт під назвою «Академія краудфандингу», що був спрямований на підтримку малого бізнесу на території Донбасу.

У межах цієї ініціативи 40 підприємців, серед яких були як внутрішньо переміщені особи, так і місцеві жителі прифронтових регіонів, пройшли навчання щодо використання краудфандингових платформ для започаткування власної справи.

Основною метою проєкту було сприяння безробітним, що постраждали від конфлікту, у зборі коштів для відкриття бізнесу через сучасні онлайн-сервіси [14].

Ця ініціатива стала першим прикладом офіційного застосування краудфандингових механізмів як інструменту активної політики на ринку праці, реалізованого за участі державної установи зайнятості. Хоча проєкт мав навчально-пілотний характер, його результати продемонстрували, що краудфандингові інструменти є перспективними для впровадження в українських умовах.

Спираючись на успішний досвід можемо виділити декілька напрямів інтеграції краудфандингових в роботу Державної служби зайнятості. Першим із таких напрямків є підтримка ключових фахівців за допомогою краудфандингових інструментів. Центр зайнятості може виступати посередником або організатором краудфандингових кампаній, спрямованих на підтримку працевлаштування у регіонах з дефіцитом кадрів. Наприклад, запустити окрему платформу або розділ на існуючих платформах для збору коштів на стимулювання переїзду фахівців до прифронтових громад (оплата підйомних, додаткових бонусів), або на перепідготовку безробітних під потреби таких регіонів. Зібрані кошти можуть акумулюватися у спеціальному фонді чи цільовій програмі ДСЗ.

З правової точки зору, це потребує внесення змін до бюджетного законодавства і закону про зайнятість щодо прийняття благодійних внесків та співфінансування програм. Поки що прикладів такого співфінансування немає, але закон вже дозволяє фінансувати заходи зайнятості з «інших джерел».

По-друге, краудфандинг для перекваліфікації та освіти. Через руйнування підприємств багато людей залишаються без роботи або змушені змінювати професію. ДСЗ може використовувати краудфандинг для фінансування курсів перепідготовки, створення програм перекваліфікації або залучення міжнародних освітніх партнерств. Позитивний приклад такої ініціативи може продемонструвати кампанія зі збору коштів на ІТ-курси для вчителів або курси підприємництва для переселенців, яка дозволяє людям, що опинилися у складних життєвих обставинах, здобути нові навички та знайти себе в нових професійних напрямках.

По-третє, одним із перспективних напрямів впровадження краудфандингових механізмів у сфері зайнятості є залучення бізнесу до співфінансування програм створення

ня нових робочих місць та організації стажувань. Державна служба зайнятості може виступати посередником у такій співпраці, координуючи взаємодію між роботодавцями, громадськими організаціями та краудфандинговими платформами.

У межах такого підходу підприємства можуть брати участь у фінансуванні краудфандингових кампаній, спрямованих на забезпечення працевлаштування різних категорій населення. Зокрема, зібрані кошти можуть бути використані для: фінансування створення нових робочих місць у секторах із гострою нестачею фахівців, особливо в регіонах, що постраждали від війни або економічної кризи; організації програм стажувань для молодих спеціалістів та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, зокрема внутрішньо переміщених осіб; часткової оплати заробітної плати випускникам університетів, переселенцям або безробітним, що розпочинають роботу на нових підприємствах.

Приклад такої співпраці може продемонструвати кампанія, у межах якої бізнес бере участь у фінансуванні стажувальних програм для випускників університетів. У такому випадку підприємства спільно з ДСЗ можуть частково покривати заробітну плату стажистам за рахунок зібраних краудфандингових коштів, що стимулює працевлаштування молоді та допомагає випускникам набути необхідного досвіду для успішного старту кар'єри.

Співфінансування з боку бізнесу може бути спрямоване на підтримку підприємств, що переживають труднощі, фінансування тимчасових робочих місць або перекваліфікацію кадрів відповідно до актуальних потреб ринку. Така співпраця дозволяє не лише зберегти наявні вакансії, а й створювати нові можливості для працевлаштування, особливо в кризових регіонах чи галузях із дефіцитом фахівців.

Інтеграція краудфандингових механізмів у взаємодію центру зайнятості та бізнесу сприяє забезпеченню стабільності на ринку праці та підтримці соціально-економічного розвитку країни.

По-четверте, перспективним напрямом застосування краудфандингових механізмів у сфері зайнятості є створення спеціалізованої онлайн-платформи «крауд-рекрутингу», яка сприятиме координації зусиль центру зайнятості, бізнесу та міжнародних партнерів. Така платформа може стати ефективним інструментом для збору коштів і підтримки працевлаштування в умовах нестабільної економічної ситуації. Функціонал онлайн-

платформи може охоплювати кілька ключових напрямів: 1) публікація вакансій із можливістю краудфандингової підтримки робочих місць. Це дозволить залучати фінансові ресурси для створення нових робочих місць у стратегічних галузях або регіонах із дефіцитом кадрів; 2) спільне фінансування найму працівників. Роботодавці можуть долучатися до краудфандингових кампаній, частково фінансуючи оплату праці спеціалістів, що забезпечить додаткові стимули для працевлаштування; 3) залучення міжнародних фондів для підтримки українських фахівців. Платформа може слугувати зручним інструментом для збору грантів і благодійної допомоги на підтримку спеціалістів, які постраждали внаслідок війни або економічних труднощів.

Прикладом такої ініціативи може стати онлайн-платформа для підтримки науковців і викладачів, де фахівці можуть отримати фінансування для проведення досліджень або тимчасової роботи. Такий підхід сприятиме збереженню кадрового потенціалу в науковій та освітній сферах, що є важливим для відновлення економіки та соціального розвитку країни. Створення подібної платформи дозволить поєднати ресурси держави, бізнесу та міжнародних партнерів, забезпечивши ефективну підтримку фахівців у кризових умовах та сприяючи розвитку ринку праці. Нині такі механізми не прописані в нормативних актах, але в світі існує поняття «crowd recruiting» як інновації в HR.

Варто зазначити, що інтеграція краудфандингу в державну службу зайнятості вимагатиме ретельного контролю та прозорості. Необхідно запобігти ситуаціям, коли зібрані кошти можуть використовуватися не за призначенням чи породжувати корупційні ризики. Тому, ймовірно, доцільно впроваджувати такі механізми спільно з авторитетними міжнародними організаціями або через державні онлайн-платформи із звітністю (аналогічно до United24).

На законодавчому рівні може виникнути потреба ухвалити окремий акт (або внести зміни до Закону «Про зайнятість населення» та Закону «Про благодійну діяльність»), який би регламентував процедуру краудфандингу кадрів: порядок оголошення збору, статус зібраних коштів, гарантії донорів і отримувачів, оподаткування тощо.

Таким чином, у довгостроковій перспективі ДСЗ здатна трансформуватися на сервіс, що не лише виплачує допомогу по безробіттю, а й мобілізує ресурси суспільства для розв'язання проблем зайнятості.

Варто наголосити, що адміністративно – правовий механізм впровадження моделі «краудфандінг кадрів» в Україні потребуватиме узгоджених дій різних рівнів влади та інституцій.

1) На центральному рівні Кабінет Міністрів України та міністерства, а саме Міністерство економіки та Мінсоцполітики мають виступити ініціаторами нормативних змін. Вони можуть розробити державну цільову програму підтримки зайнятості у постраждалих регіонах, яка передбачатиме механізм співфінансування з недержавних джерел.

На рівні КМУ можна ухвалити постанову, що дозволить ДСЗ приймати благодійні внески на спеціальні рахунки для фінансування певних програм. Міністерство цифрової трансформації могло б долучитися, створивши національну онлайн-платформу для краудфандінгу соціальних проєктів, щоб забезпечити довіру і прозорість. Необхідно підготувати законопроекти: про статус учасників краудфандінгових програм, про зміни до Бюджетного кодексу (щодо добровільних внесків у спеціальні фонди), до Закону про зайнятість (щодо нових механізмів сприяння зайнятості).

Крім того, важлива роль Національного банку та регуляторів фінансового ринку – вони мають створити спрощені умови для платіжних сервісів краудфандінгу, забезпечити фінансовий моніторинг і податкові пільги для учасників (наприклад, податкове стимулювання донорів, які фінансують проєкти розвитку трудового потенціалу).

2) У свою чергу Державна служба зайнятості стане основним виконавцем та координатором нової моделі на практиці. Її роль багатогранна: 1) Аналіз потреб та відбір проєктів. Служба має визначати, в яких містах/галузях найбільший дефіцит кадрів і які саме спеціалісти потрібні. На основі цього формуються конкретні пропозиції для краудфандінгових кампаній. 2) Організація збору коштів. Регіональні центри зайнятості спільно з громадами можуть проводити інформаційну кампанію, розмішувати проєкти на платформі, взаємодіяти з донорами, відповідати на питання. 3) Адміністрування коштів. Залучені кошти повинні надходити на відповідні рахунки ДСЗ або партнерського благодійного фонду. ДСЗ забезпечує цільове використання – виплати спеціалістам, оплату навчання тощо – згідно з умовами, про які повідомлялося донорам. 4) Відбір отримувачів допомоги. Наприклад, якщо зібрано кошти на підтримку 10 ІТ-

стажерів у місті, то центр зайнятості оголошує конкурс серед безробітних або молоді, відбирає наймотивованіших, контролює їхнє навчання та працевлаштування. 5) Звітність і контроль. ДСЗ має публічно звітувати про кожен витрачений гривню, про результати – скільки людей працевлаштовано, скільки спеціалістів приїхало тощо, щоб утримати довіру громади. Для виконання цих нових функцій співробітників ДСЗ слід навчити навичкам проєктного менеджменту, комунікації з донорами, цифрової грамотності. Можливо, доцільно створити в структурі ДСЗ окремий підрозділ або координатора з питань крауд-проєктів.

3) Органи місцевого самоврядування. Місцева влада – обласні, міські, селищні ради та їх виконкоми – відіграватимуть ключову роль у генерації ініціатив та забезпеченні сприятливих умов “на землі”. По-перше, громади мають визначити свої пріоритетні кадрові потреби (лікарі, вчителі, інженери, робітники) і ініціювати відповідні проєкти спільно-кошту. По-друге, вони можуть брати на себе співфінансування – наприклад, громада ухвалює місцеву програму, якою гарантує, що додасть 1 грн з бюджету на кожен 2 грн, зібрані на краудфандінгу, або забезпечить житлом/земельною ділянкою спеціаліста, якщо громада оплачує йому зарплату. Така схема підвищить довіру донорів: вони бачитимуть, що місцева влада теж вкладається фінансово. По-третє, ОМС відповідальні за матеріально-технічні умови: щоб залучений через краудфандінг лікар залишився, міська рада повинна надати амбулаторію, обладнання, безпечні умови праці. Тобто гроші – це не все, потрібна інфраструктура, і це зона відповідальності місцевої влади. По-четверте, ОМС можуть створювати місцеві благодійні фонди розвитку громади, які стануть партнерами ДСЗ у зборі коштів. Наприклад, при міськраді може діяти фонд, що юридично прийматиме пожертви (щоб спростити бюрократію) і передаватиме їх на програму зайнятості. Звичайно, все це вимагає від місцевих керівників прогресивного мислення та ініціативності. Важливим фактором буде і міжмуніципальна конкуренція: громади, які активніше залучатимуть людей через такі механізми, отримають перевагу в розвитку, що стимулюватиме інших переймати досвід.

4) Громадянське суспільство та бізнес. Нову модель важко реалізувати суто силами державних органів – потрібне активне залучення недержавних громадських організацій, волонтерських рухів, професійних асоціацій, а також роботодавців. Громадські організації

можуть виступати своєрідними брокерами: вони краще вміють працювати з донорами, можуть ініціювати кампанії збору коштів, проводити експертизу, яких фахівців і як залучати. Наприклад, асоціація айтішників може організувати збір коштів у своїй спільноті, щоб профінансувати курс перекваліфікації ветеранів АТО в сфері ІТ з гарантією працевлаштування. Або волонтерський фонд, що виник під час війни для допомоги армії, після війни трансформується і починає збирати кошти для відбудови шкіл і залучення туди педагогів.

Держава має підтримувати такі ініціативи – через укладення договорів про співпрацю, інформаційну підтримку, можливо, спільне фінансування. З боку бізнесу, особливо великого, теж може бути внесок: роботодавці зацікавлені у кваліфікованих кадрах, тож вони можуть вкладати кошти в краудфандингові проекти.

Наприклад, агрохолдинг може профінансувати (сам чи залучивши партнерів) програму підготовки трактористів або агрономів у регіоні, де має землі, і реалізувати це через механізм спільнокошту (коли крім компанії додають кошти і місцеві мешканці, отримуючи пріоритет при наймі). Таким чином, усі зацікавлені сторони – держава, громади, громадськість, бізнес – мають об'єднати зусилля.

Таким чином, центральна влада формує політику і нормативну базу, ДСЗ реалізує та координує програми, місцеве самоврядування генерує проекти і забезпечує умови, а громадянське суспільство і бізнес впливають ресурси та експертизу. Лише за умов ефективної взаємодії всіх цих суб'єктів нова модель може запрацювати.

Аналізуючи перспективи впровадження описаної моделі в Україні, вважаємо за необхідним виокремити ряд потенційних переваг та викликів.

По-перше, краудфандинг дозволяє заповнити фінансові прогалини, що виникають через обмежені бюджетні ресурси. В умовах війни державне фінансування часто є недостатнім, тоді як потреби у відновленні інфраструктури та підтримці населення залишаються значними. Краудфандинг дає змогу залучити додаткові ресурси від громадян, діаспор та міжнародних партнерів для підтримки напрямів зайнятості, що традиційно фінансуються державою. Завдяки цьому громади зможуть самостійно фінансувати критично важливих фахівців навіть за умов скорочення державного бюджету. Практика оборонного краудфандингу продемонструвала готовність

суспільства підтримувати важливі ініціативи, що свідчить про потенціал такої моделі й для економічного відновлення.

По-друге, краудфандинг забезпечує високу оперативність і гнучкість. На відміну від державних програм, що потребують тривалого бюджетного планування, краудфандингова кампанія може стартувати швидко у разі нагальної потреби.

Наприклад, після масового виїзду лікарів із прифронтового міста можна вже за кілька днів оголосити збір коштів на залучення медичних фахівців і розпочати пошук кандидатів. Також краудфандинг дозволяє фінансувати різні формати підтримки: наймання працівників, виплату стипендій студентам чи короткострокові контракти з експертами-волонтерами для консультування місцевих фахівців.

По-третє, краудфандинг сприяє зміцненню соціальної згуртованості та активній участі громадян. Залучення населення до фінансування програм зайнятості підвищує рівень довіри до місцевої влади та стимулює громадян до відповідальності за стан власної громади. Підтримка проектів у постраждалих регіонах може стати важливим фактором національної єдності, оскільки жителі відносно безпечних територій зможуть фінансово підтримувати громади, що перебувають у складній ситуації.

Нарешті, краудфандинг сприятиме створенню нових робочих місць і позитивно впливатиме на економіку. Успішні кампанії сприятимуть не лише працевлаштуванню фахівців, а й покращенню доступу до послуг у громадах. Наприклад, залучення лікаря в місцеву лікарню дозволить уникнути відтоку пацієнтів до інших регіонів, що сприятиме збереженню коштів у місцевій економіці.

Підтримка малого бізнесу через спільнокошт створює додаткові робочі місця та забезпечує податкові надходження. Крім того, розвиток краудфандингу стимулює появу нових платформ та суміжних сервісів (юридичних, ІТ-рішень), що також сприяє створенню нових робочих місць.

Попри значний потенціал краудфандингу як інструменту підтримки зайнятості, його реалізація в Україні супроводжується низкою викликів і ризиків, які необхідно враховувати для забезпечення ефективності та стійкості цього механізму.

Однією з ключових загроз є відсутність чіткої нормативної бази для регулювання краудфандингових ініціатив у сфері зайнятості. Невизначеність правового статусу зібрання

них коштів та механізму їх використання може створити плутанину щодо того, чи може державна структура напряму приймати такі фінансові ресурси. Потребують врегулювання питання щодо форми юридичних відносин (договір дарування, благодійність, спонсорство) та відповідальності за виконання зобов'язань (наприклад, у випадку дострокового звільнення працівника, якому була виплачена зарплата за рахунок краудфандингу).

Окрім цього, ризик ускладнення процедури використання коштів через бюрократичні процедури є значним. Щоб уникнути тривалих узгоджень та затримок, доцільно передбачити спрощені механізми адміністрування коштів, наприклад, через фонди-посередники, які діятимуть під державним контролем.

Будь-які фінансові ініціативи наражаються на ризик непрозорого використання коштів. Існує загроза створення фейкових кампаній або використання зібраних коштів не за призначенням. Для запобігання шахрайству необхідно забезпечити максимальну прозорість фінансових операцій: усі транзакції, витрати та звіти мають бути у відкритому доступі, а нагляд за кампаніями слід передати незалежним аудиторам або міжнародним організаціям. Важливо також проводити активну інформаційну кампанію, яка навчатиме громадян користуватися лише офіційними перевіреними платформами.

Краудфандинг має переважно короткотерміновий або разовий характер, що створює ризик повернення проблеми після завершення кампанії. Наприклад, якщо кошти зібрані на річний контракт учителю, після завершення терміну фінансування громада може знову зіткнутися з кадровою нестачею. Щоб уникнути цього, необхідно на етапі планування передбачати механізми продовження: поступовий перехід на фінансування за рахунок місцевого чи державного бюджету або підготовку нової кампанії зі збору коштів. Краудфандинг має слугувати імпульсом для розвитку, а не заміною системного фінансування з бюджету.

Запровадження інноваційних підходів у державному управлінні може зіткнутися з опором як серед чиновників, так і серед громадян. Деякі посадовці можуть сприймати краудфандинг як критику їхньої роботи, а громадяни – як перекладання державних обов'язків на населення.

Щоб уникнути такого сприйняття, необхідно проводити грамотну інформаційну кампанію, підкреслюючи, що краудфандинг є додатковим інструментом залучення ресурсів, а

не заміною державного фінансування. Перші кампанії мають бути максимально прозорими та успішними, щоб продемонструвати ефективність моделі та підвищити рівень довіри до неї.

Незважаючи на виклики, перспектива впровадження механізмів краудфандингу кадрів в Україні виглядає обнадійливою. Світовий тренд на діджиталізацію управління і партисипацію громадян на нашу користь: вже є технології, платформи та приклади, які можна адаптувати. Україна після перемоги потребуватиме швидкого відновлення економіки, повернення мільйонів людей додому та їх працевлаштування – і тут саме такі гнучкі підходи здатні дати поштовх.

Наукові дослідження вказують, що для успіху потрібне «інституціоналізація зацікавленого публічного актора» [15; с. 53-54], тобто повинна оформитися група або інституція, що буде рушійною силою. Цим актором може стати «коаліція» з державних та недержавних організацій (наприклад, Мінекономіки + велика асоціація бізнесу + авторитетний волонтерський фонд), яка пілотуватиме модель.

Першим кроком могло б бути оголошення експерименту урядом – скажімо, у двох-трьох областях створити майданчики краудфандингу кадрів з відповідним правовим режимом експерименту. Обмежений за часом та масштабом експеримент дозволить протестувати механізми, виправити недоліки. Паралельно слід проводити навчання кадрів ДСЗ, інформувати населення, будувати ІТ-систему. Якщо експеримент покаже успіх тоді можна розгорнути модель на національний рівень.

Варто також інтегрувати цю ідею в більш широкий контекст – наприклад, у програмі децентралізації та розвиток громад. По суті, краудфандинг кадрів може стати частиною концепції «розумної громади», де громада самостійно і розумно управляє своїми ресурсами, включаючи людські. Це підвищить спроможність громад, що й відповідає реформі децентралізації.

Науковий та експертний супровід має тривати: бажано, щоб соціологи і економісти відстежували результати впровадження, вивчали мотивацію учасників, міряли ефективність кожної витраченої гривні. Теорія, і практика мають розвиватися паралельно.

Висновки. Адміністративно-правовий аналіз показав, що концепція «краудфандингу кадрів» поки нова для української правової системи, але вона вписується в глобальну тенденцію розширення участі громадськості у вирішенні суспільних проблем. В Україні є всі

передумови для впровадження такої моделі: критична потреба в кадрах на фоні воєнних втрат, досвід успішного краудфандингу у військовій та соціальній сферах, розвиток цифрових сервісів, активне громадянське суспільство.

Аналіз законодавства засвідчив відсутність прямих норм, однак наявність положень про фінансування заходів зайнятості з «інших джерел» відкриває можливість легалізувати залучення добровільних внесків. Зарубіжний досвід підтверджує дієвість споріднених моделей: від британського соціального краудфандингу для безробітних до естонського електронного врядування та німецького захисту працівників платформ.

Головними адміністративно-правовими механізмами успішного впровадження мають стати: створення нормативної бази (спеціальні положення в законодавстві про зайнятість і благодійність), інституційне закріплення відповідальних органів (наприклад, підрозділ в ДСЗ з координації крауд-проектів), партнерство держави з локальними громадами та недержавними громадськими організаціями, запровадження прозорих процедур збору і використання коштів. Необхідно забезпечити баланс між гнучкістю волонтерського підходу і підзвітністю державних інституцій.

На основі проведеного аналізу пропонуємо таку рамкову адміністративно-правову модель «Краудфандинг кадрового забезпечення»:

1) Нормативне оформлення. Розробити та ухвалити пакет змін до законодавства, а саме доповнити Закон України «Про зайнятість населення» статтею про експериментальні (інноваційні) методи сприяння зайнятості, зокрема краудфандингові програми, із визначенням термінів «краудфандинг кадрів», «учасник краудфандингової програми», базових принципів (добровільність, цільове використання, прозорість); внести зміни до Бюджетного кодексу або Закону про благодійну діяльність, дозволивши державним установам, а саме ДСЗ відкривати спеціальні рахунки для збору благодійних внесків на визначені соціально-економічні цілі; врегулювати трудові відносини в рамках моделей краудфандингу кадрів: зокрема, визначити, що спеціалісти, оплата яких здійснюється частково за рахунок краудфандингу, мають такі ж трудові права, як і звичайні працівники (запобігання «прихованій зайнятості» під виглядом добровільних внесків).

2) Пілотний проект «Кадри через Спільнокошт». Запустити під егідою Кабміну пілот-

ний проект у деяких регіонах. Створити міжвідомчу робочу групу (ДСЗ + Мінекономіки + Міністерства цифрової трансформації + представники ОМС і громадськості) для реалізації пілоту. Встановити тривалість пілоту, критерії оцінки (скільки грошей зібрано, скільки людей працевлаштовано, зворотний зв'язок учасників).

3) Створення онлайн - платформи. Розробити або використати існуючу національну онлайн-платформу для краудфандингу суспільних проектів, забезпечити її інтеграцію з платіжними системами, простоту користування, двомовність (для залучення міжнародних донорів). На платформі розміщувати перевірені проекти від ДСЗ та громад з чітким описом мети, бюджету, строків. Платформа повинна показувати прогрес збору коштів у реальному часі, список (можливо, анонімний) благодійників, мати опцію регулярних внесків.

4) Встановити вимогу публічного звіту по кожному проекту: в розрізі кошторису та результатів. Після завершення проекту на платформі публікується звіт: скільки отримано, на що витрачено, яких показників досягнуто. Залучити незалежних спостерігачів (громадські ради, міжнародних партнерів) до оцінки цих звітів.

5) Комунікація та мотивація учасників. Розробити комунікаційну стратегію для популяризації моделі. Сюди входить: висвітлення історій успіху (герої краудфандингу кадрів – лікар, який завдяки народній підтримці поїхав рятувати людей у село; безробітний, що за підтримки громади відкрив пекарню і дав роботу іншим і т.д.), публічна подяка найбільшим донорам (вручення подяк, відзнак від уряду – це стимулює бізнес долучатися), інформаційні кампанії серед діаспори (через посольства, соцмережі) з закликом інвестувати в громади України.

6) Моніторинг та масштабування. Протягом реалізації пілотів створити систему моніторингу показників (використати сучасні ІТ-інструменти, аналітичні панелі). На основі даних і зворотного зв'язку поступово коригувати механізми. Після успіху – розширювати географію, можливо, інтегрувати цей підхід у національні програми (наприклад, Державна програма відбудови України може містити компонент краудфандингу кадрів).

Загальний лейтмотив нової моделі – синергія державної політики та громадської ініціативи. Вона не покликана замінити державу у виконанні соціальних гарантій, а доповнити і посилити її, даючи громадам інструмент самим формувати свою долю. Успішне впро-

вадження «краудфандингу кадрів» буде кроком до сучасної сервісної держави, яка діє спільно з громадянами. Україна, переживши важкі випробування, має шанс стати новатором і в цій сфері, поєднавши волонтерський дух свого народу з інституційною силою держави.

Модель «краудфандингу кадрів» може стати частиною нової архітектури відновленої країни – більш згуртованої, інноваційної та орієнтованої на людей. Це інвестиція не лише у економіку, а й у довіру та солідарність, що є фундаментом сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Agrawal Ajay; Catalini Christian; Goldfarb Avi (June 2013). Some Simple Economics of Crowdfunding. NBER Working Paper No. 19133. doi:10.3386/w19133. URL: <https://www.nber.org/papers/w19133.pdf> (дата звернення: 25. 03. 2025).
2. Beam. URL: <https://cord.com/search/jobs/ruby-on-rails-developer/u/9907beam#:~:text=Beam%20is%20an%20award,into%20stable%20jobs%20and%20homes> (дата звернення: 25. 03. 2025).
3. Bradford C. Steven. Crowdfunding and the Federal Securities Laws (March 9, 2012). Columbia Business Law Review, Vol. 2012, No. 1, 2012. URL: <http://ssrn.com/abstract=1916184> (дата звернення: 25. 03. 2025).
4. Canada Retraining and Opportunities Initiative - funding program. URL: <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/services/funding/canada-retraining-and-opportunities-initiative.html> (дата звернення: 25. 03. 2025).
5. European Commission. The European Commission is working to help investors and businesses seize the potential of crowdfunding and make it easier for platforms to offer their services EU-wide. URL: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/financial-markets/crowdfunding_en (дата звернення: 25. 03. 2025).
6. Northern and Rural Recruitment and Retention Initiative. URL: https://www.ontario.ca/document/northern-health-programs/northern-and-rural-recruitment-and-retention-initiative?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25. 03. 2025).
7. Regulation (EU) 2020/1503 of the European parliament and of the council of 7 October 2020 on European crowdfunding service providers for business, and amending Regulation (EU) 2017/1129 and Directive (EU) 2019/1937. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020R1503> (дата звернення: 25. 03. 2025).
8. Василів С. Краудфандинг: перспективи запровадження та правового регулювання в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. Вип. № 3 (35). 2022. С. 277 – 282. DOI: <http://doi.org/10.23939/law2022.35.277>
9. З миру по нитці: Показники і тенденції українського краудфандингу. URL: https://voxukraine.org/z-miru-po-nittsi-ua?utm_source=chatgpt.com (дата звернення:).
10. Краудфандинг. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%83%D0%B4%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B3> (дата звернення: 25. 03. 2025)
11. Краудфандинг в Україні. Розповідаємо про платформу «Мое місто». URL: https://gwamedia.com/kraudfandyng-v-ukrayini-rozpovidayemo-pro-platformu-moye-misto/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 25. 03. 2025).
12. Омельчук О. С., Байталюк Д. Р. Проблеми і перспективи правового регулювання краудфандингу в Україні. *Наукові праці НУ ОЮА*. Т. 29. 2021. С. 171 – 180.
13. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#n305> (дата звернення: 25. 03. 2025)
14. Програма розвитку ООН запускає першу в Україні Академію Краудфандингу. URL: <https://www.prostir.ua/?news=prohrama-rozvytku-onn-zapuskaje-pershu-v-ukrayini-akademiyu-kraudfandyng> (дата звернення: 25. 03. 2025).
15. Соколік Л. О. Ключові чинники використання crowd-технологій в діяльності органів місцевого самоврядування України. *Актуальні проблеми державного управління*. 2023. No 1 (62). С. 40–58.
16. Теслюк С. А. Краудфандинг, як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16> (дата звернення: 25. 03. 2025).

Стаття надійшла до редакції 02.04.2025

Стаття рекомендована до друку 03.05.2025

D.O. BEZDYENYEZHNA

teacher of the department of state and legal disciplines

E-mail: daryna.bezdieniezhna@karazin.ua ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4420-0330>

V. N. Karazin Kharkiv National University
Kharkiv, 61022, Svobody square,4

**ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISMS FOR REGULATING
WORKFORCE CROWDFUNDING IN THE EMPLOYMENT SECTOR: CHALLENGES
AND PROSPECTS.**

ANNOTATION. *Introduction.* The article explores the administrative and legal mechanisms for regulating workforce crowdfunding in the employment sector. Emphasis is placed on the innovative approach that involves attracting financial resources from civil society, businesses, international organizations, and charitable foundations. Special attention is given to utilizing this tool for creating temporary jobs, funding retraining programs, supporting small and medium-sized enterprises, and ensuring social security for workers during periods of crisis.

Summary of the main results of the study. The author highlights the importance of integrating crowdfunding mechanisms into the activities of the State Employment Service of Ukraine, taking into account successful international practices. The article presents examples of such initiatives in various countries worldwide. Several directions for implementing crowdfunding mechanisms are proposed: supporting key specialists in regions with workforce shortages, financing retraining programs, engaging businesses in co-financing the creation of new jobs, and organizing internships. Special emphasis is placed on the potential creation of a specialized online platform for “crowd-recruiting,” which could serve as a coordination hub for uniting the efforts of the state, businesses, and civil society in funding employment-related initiatives.

The article underscores the need for legislative regulation of crowdfunding mechanisms in Ukraine’s employment sector. The author suggests amending the Law "On Employment of the Population" and the Budget Code of Ukraine to define the procedure for accepting charitable contributions to support employment initiatives. Additionally, the creation of legal frameworks to ensure transparency and targeted use of collected funds is recommended.

Conclusions. The author emphasizes that implementing the “workforce crowdfunding” model requires coordinated actions from the central government, local authorities, businesses, and civil society. In this context, the active participation of the State Employment Service as a project coordinator and financial resource administrator will be crucial.

The article highlights the significant potential of workforce crowdfunding as a tool for supporting employment in times of economic instability. The proposed mechanisms could become an effective means of preserving human capital, promoting labor market development, and ensuring sustainable socio-economic growth in Ukraine during crisis periods.

KEY WORDS: *workforce crowdfunding, employment, administrative and legal regulation, State Employment Service, crowd-recruiting, social guarantees.*

REFERENCES

1. Agrawal Ajay; Catalini Christian; Goldfarb Avi (June 2013). Some Simple Economics of Crowdfunding. NBER Working Paper No. 19133. doi:10.3386/w19133. URL: <https://www.nber.org/papers/w19133.pdf>(date accessed: 25. 03. 2025).
2. Beam. URL: <https://cord.com/search/jobs/ruby-on-rails-developer/u/9907-beam#:~:text=Beam%20is%20an%20award,into%20stable%20jobs%20and%20homes> (date accessed: 25. 03. 2025).
3. Bradford C. Steven. Crowdfunding and the Federal Securities Laws (March 9, 2012). Columbia Business Law Review, Vol. 2012, No. 1, 2012. URL: <http://ssrn.com/abstract=1916184> (date accessed: 25. 03. 2025).
4. Canada Retraining and Opportunities Initiative - funding program. URL: <https://www.canada.ca/en/employment-social-development/services/funding/canada-retraining-and-opportunities-initiative.html> (date accessed: 25. 03. 2025).
5. European Commission. The European Commission is working to help investors and businesses seize the potential of crowdfunding and make it easier for platforms to offer their services EU-wide. URL: https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/financial-markets/crowdfunding_en (date accessed: 25. 03. 2025).
6. Northern and Rural Recruitment and Retention Initiative. URL: https://www.ontario.ca/document/northern-health-programs/northern-and-rural-recruitment-and-retention-initiative?utm_source=chatgpt.com (date accessed: 25. 03. 2025).
7. Regulation (EU) 2020/1503 of the European parliament and of the council of 7 October 2020 on European crowdfunding service providers for business, and amending Regulation (EU) 2017/1129 and Directive (EU) 2019/1937. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32020R1503> (date accessed: 25. 03. 2025).
8. Vasylyv S. Crowdfunding: Prospects for Implementation and Legal Regulation in Ukraine. Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Series "Legal Sciences". Issue № 3 (35). 2022. pp. 277 – 282. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2022.35.277> (In Ukrainian).

9. Thread by Thread: Indicators and Trends of Ukrainian Crowdfunding. URL: https://voxukraine.org/z-miru-po-nittsi-ua?utm_source=chatgpt.com (date accessed: 25. 03. 2025). (In Ukrainian).
10. Crowdfunding. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D1%83%D0%B4%D1%84%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B3> (date accessed: 25. 03. 2025). (In Ukrainian).
11. Crowdfunding in Ukraine: Telling the Story of the "My City" Platform. URL: https://gwaramedia.com/kraudfandyng-v-ukrayini-rozpovidayemo-pro-platformu-moye-misto/?utm_source=chatgpt.com (date accessed: 25. 03. 2025). (In Ukrainian).
12. Omelchuk O. S., Baytalyuk D. R. Problems and Prospects of Legal Regulation of Crowdfunding in Ukraine. Scientific Works of NU OUA. Vol. 29. 2021. pp. 171 – 180. (In Ukrainian).
13. On Employment of the Population: Law of Ukraine dated 05.07.2012 No. 5067-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#n305> (date accessed:). (In Ukrainian).
14. UNDP Launches the First Crowdfunding Academy in Ukraine. URL: <https://www.prostir.ua/?news=prohrama-rozvytku-on-zapuskaje-pershu-v-ukrajini-akademiyu-kraudfandynhu> (date accessed: 25. 03. 2025). (In Ukrainian).
15. Sokolik L. O. Key Factors in the Use of Crowd Technologies in the Activities of Local Self-Government Bodies in Ukraine. Current Problems of Public Administration. 2023. No. 1 (62). pp. 40–58. (In Ukrainian).
16. Tesliuk S. A. Crowdfunding as a Modern Financing Method: Problems and Prospects for Its Development in Ukraine. *Economy and Society*. 2022. Issue 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16>. (date accessed: 25. 03. 2025). (In Ukrainian).

The article was received by the editors 02.04.2025

The article is recommended for printing 03.05.2025